

אורח כבוד

כ"ב (כ"ב) תרע"ג

כ"ב

שבת נאך שבועות

העולם רגילים לקרוא לשבת זו "שבת נאך שבועות", שמשמעותה שבת אחר שבועות, וגם שבת שהיא עוד שבועות. ומדוע דווקא בחג השבועות קוראים כן (ולא בשאר המועדים)?

אמר הרבי רמ"ש מבויאן, אמרו חז"ל (תניגה ב"ב) "שהיו מגביהין את השולחן ומראין לעולי רגלים לחם הפנים ואומרים להם ראו חיבתכם לפני המקום סילוקו כסידורו דאמר רבי יהושע בן לוי נט גדול נעשה בלחם הפנים כסידורו כך סילוקו שנאמר לשום לחם חם ביום הלקחו". וברגל היו רואים בשבת חוה"מ כשמחליפים את הלחם בשבת בבוקר. אולם בחג השבועות שהוא יום אחד, לא יכלו לראות, והיו נשארים לשבת שאחריו לראות את הנס. לפי שבהג השבועות היו נשארים לשבת שלאחריו כדי לראות הנס, לכך נקראת השבת על שם החג.

1) יצא ש"כ

מצאתי כדבריו ברדב"ז (ח"ו סי' ב' אלפים קע"ח) בשם הריטב"א ז"ל (יומא כא, ב) שהיה עולה הבל מהלחם ובוזה היו מכירים שהוא חם. והוא כותב שלדעתו אין צורך לומר שהיה עולה ממנו הבל. אלא בשבת שכתוך המועד סמוך לסידור לחם הפנים היו מגביהין את השלחן ומושכין אותו מעט לצד פתח ההיכל כדי שיראו אותו מרחוק שהרי היה נתון לצד צפון ועדיין הוא לפניהם, אבל לא היו מניחין אותו לחוץ ומיד היו הכהנים מסדרין הלחם החדש ומוציאין הישן ומראין אותו לעולי רגלים ראו חיבתכם לפני המקום שעברו עליו ח' ימים ועדיין הוא חם והוא עושה נס זה להראות שאתם חביבין לפניו. (והנה בכל חג יש שבת חול המועד, אבל בשבועות אין שבת בתוכה, ע"ז כתב

הרדב"ז) ואפילו בעצרת אם לא חל בשבת אפשר שהיו מתעכבים לראות הנס.

2) א"ת י"ב

ומושיבין אותו מעט לצד פתח ההיכל כדי שיראו אותו מרחוק שהרי כיום נותן לצד צפון ועדיין הוא לפניכם אבל לא היו מניחין אותו לחוץ ומיד היו הכהנים מסדרין כלחם החדש ומוציאין הישן ומראין אותו לעולי רגלים ראו חיבתכם לפני המקום שעברו עליו ח' ימים ועדיין הוא חם וסוף עושה נס זה שאתם חביבין לפניו ונאשית בשבת אם לא חל בשבת אפשר שיו מתעכבים לראות הנס ואם לא ששכבו כבר פקדו הנס מהרגלים שעברו. ולא היו יכולים להוציאו משם להטבילו משום דבחיב לחם פנים לפני חמיר ולפיכך היו לומדים חסדו שלא תגעו בשלחן וידיש"י ז"ל והתוס' לנשים עמי הארץ שפיו נכנסים להשתחוות כיו מחירים. וא"ח למס לא עשו כל השלחנות שלם ויטמא האחד ויבוא השני כשאר כל הכלים דתק כל הכלים שפיו במקדש יש להם שמים ושלישים שלם וטמאו הראשונים ויבוא שמים וי"ל דבשפת שפיו מנביחים הלחם מפל הראשון להניחו על כפיו אום על שלחן לפני חמיר וטומאת אחרת כשיכל לא שביחא אלא טומאת פ"ס וכבר היו מחירים לחם שלא ינטו.

שני אלפים קע"ח **שאלת** ממנו וידו נפשו עליה וזהו דאמרין כפ' תומר נקדש מלמד שמנביחין את השלחן ומראין לו לעולי רגלים ואמר להם ראו חבתכם לפני המקום סילוקו כסידורו דאמר רבי יהושע בן לוי נס גדול נעשה בלחם הפנים כסילוקו סידורו שנאמר נשום לחם חוס ביום הלקחו וכחכם כדמכ"ס ש"ח מהל' מטמאי משכב ומוטב. ונאשית כך פרי ישראל לא היו נכנסין אפי' בין האולם ולמזבח ואיך יראו את הו"ח חם או טמא' לפני מה שפירשו החוס' שהיה כך ולא דווקא חם מ"מ איך יבואו אם כך לא יבא וזה עומדים מרחוק : **תשובה** אמרו משמו של רשב"א ז"ל שהיה עולה בכל מסלחם וכן היו מכירים שהוא חם ועדיין לא ידענו אם זה חם כיו חמירי או דילמא בזמן עולי רגלים ובשלמא שיהיה חם כיו ק"ה לר"ך כדי שישארו האוכלים בלחם חם אבל שיעלה בכל למס ושוד שלא בלחם. מימי עולה בכל מסלחם אפי' כשכח חם אלא בזמן שמושיבין אותו ועדין הוא ז"ל לומר ששכל היה בכלל חם. אבל לדמיו איך לר"ך אלא כך היה האשמן על דברים כי בשבת שכתוך המועד סמוך לסידור לחם הפנים היו מניחין את השלחן

1)

1 [גיא] נשא את ראש בני גרשון גם הם לבית אבתם למשפחתם.
 (א) האדם לפעמים יתיקר וגם יתכבד מפאת אביו. אף
 האבות היו אנשים צדיקים וישרים, אשר התנוססו כאבני גזר, וקנו למו
 שם טוב לתהלה ולתפארת במעשיהם הכבירים והטובים, או יראה הדרם גם
 על בנייהם אחריהם, אשר בכבודם יתימרו, וכן אמרו גם חז"ל (יומא ס"ז
 ע"א): אשריהם לצדיקים, לא דיין שהן זוכין אלא שמוכין לבניהם וכו',
 וכן איתא גם בירושלמי ברכות פ"ד ה"א: אשרי אדם שזיכו לו אבותיו,
אשרי אדם שיש לו יתד להתלות בו. ולפעמים יתכבד האדם מפאת
 תולדותיו, אם הבנים אשר הוליד המה למופת, ושמן גודע לתהלה, או
 גם האבות על פני כל העם יכבדו, והכל יתנו תהלה ויקר לשמן, וכמאמר
 חז"ל (תנחומא ויקרא ה'): כל העצים כשרים למערכה חוץ מגפן וזית, למה
שהן עושין פירות משובחים, הא למדת שבזכות הבנים אבותיהם מתכבדין,
 וכן אמר הכתוב (משלי י"ז ו'): עטרת זקנים בני בנים ותפארת בנים אבותם,
 ודרשו חז"ל (בראשית רבה פרשה ס"ג): האבות ששה לבנים והבנים
עטרה לאבות, כי לפעמים האבות יקר יתנו להבנים, אחרי אשר כבוד
האבות ינחלו הבנים והדרם עליהם יראה, ולפעמים האבות יכבדו מפאת
הבנים, כי תהלת הבנים תשיב גם אל חיק מולידם, ותשת עליהם הוד
והדר. ומה שאמר הכתוב: עטרת זקנים בני בנים, כי לא לבד להאבות
אשר הולידו את הבנים הטובים והחשובים המה עטרה, רק גם האבות הזקנים
בכבודם יתימרו, כי כבוד הבנים ותהלתם ישלחו ניצוצי הודם ויסתעפו גם
על הדורות הקודמים, על האבות הזקנים, אשר יתכבדו ביכ ע"י נכדיהם
 הנודעים לתהלה ובשמן יתהללו.

(3)
 ק"ק
 וז"ל

(ב) ונמרצו חברים שהביא בספר מצח אהרן לידידי הגאון המפורסם
 האבד"ק פינסק שיחי' בשם הגאון הנודע הנצי"ב זצלה"ה
 בביאור מה שאמר אברהם אבינו להקב"ה: הנה נא הואלתי לדבר אל ה' ואנכי
 עפר ואפר (בראשית י"ח כ"ז). כי העפר אין לו שום חשיבות מצד המוליד,
 כי העפר הוא כבוייתו, וכאשר בראו הקב"ה בראשית היצירה כן הוא, אבל
 יש לו חשיבות מצד התולדות הנכבדות היוצאות ממנו, כי העפר יוציא
 כל עץ נחמד למראה וכל פרי טוב למאכל, הוא יתן יבול השדה, יציץ ציץ
 ויפריה כל פרה מרהיב עין, (וגם בעלי חיים נחשבים לגידולי קרקע כמ"ש
 התוס' בסוכה י"א ע"ב ד"ה כי חגיגה, דכל בהמה גידולי קרקע הן, כיון
 שמן הקרקע הם גדילים). אמנם להיפוך מהעפר הוא האפר, שיש לו
 חשיבות מצד המוליד, כי האפר בא לפעמים מכלים יקרים רבי הערך
 שעלו על המוקד ונשרפו, אבל לעומת זה אין לו שום חשיבות מצד התולדות,
 כי האפר אין לו תולדות, יען אפר אינו מצמיח, וכמ"ש התוס' בחולין
 פ"ח ע"ב ד"ה מצינו, (האומנם שהתוס' שם כתבו דאפר כירה שבא מן
 העצים מגדל צמחים, אבל אפר אוכלין וטלית (שהוא הוא האפר הבא
 מ"מולידים חשובים) אינו מגדל צמחים), ואברהם אבינו לא חי' לו חשיבות
 לא מצד המוליד, כי אביו חי' מעובדי עבודה זרה, השתחווה למעשה
 ידיו, ואמר לעץ אבי אתה ולאבן אתה ילדחני, וגם לא חי' לו אז
 עוד חשיבות מצד התולדות, כי הלך עוד עירי וּבנים לא חי'
 לו, וע"כ אמר להקב"ה, כי קטן הוא בציניו ובמה נחשב הוא לעמוד
 ולהתפלל לפניו, אחרי אשר הוא בבחינת עפר ואפר גם יחד, כי
 אין לו חשיבות וזכות לא מצד המוליד כעפר וגם לא מצד
 התולדות כאפר.

46 (ג) ודגה בכני גרשון נמצאו שני פוגי החשיבות שחשבנו גם יחד. כי
 ממקור קדוש התהלכו, ואבותיהם היו עטרה לראשם, וא"כ
 ראויים היו להתכבד ולהתיקר מפאת חשיבות אבותם, וגם העמידו תולדות
 גדולות בישראל, ובנו בתים לתלפיות, משפחות קדושות וטהורות, אשר הזהירו
 כוהר הרקיע וכעצם השמים לטהר, וראויים היו איפוא להתיקר ולהתכבד גם
 מפאת חשיבות תולדותיהם, וע"כ אמר הש"י למשה, שישא את ראש בני
 גרשון, וינטלם וינשאם למעלה (כי נשיאות ראש תתפרש במובן הרמה
 לגדולה, וכן פירשו גם במדרש פרשתנו: שאו את ראש, רוממו את ראש,
 גדלו את ראש, ועיין ברמב"ן ריש פרשתנו). אחרי אשר ראויים המה לזה
 מפאת שתי הסיבות, אשר בגללן יתיקר האדם וגם יתכבד, לבית אבותם
 ודגה בכני גרשון נמצאו שני פוגי החשיבות שחשבנו גם יחד. כי

2

46

וקדושתם וגם למשפחתם כלומר ממאת המשפחות הגדולות והגדולות...
 הנכבדות שהעמידו, כי שתי הסבות האלה יתנו יקר להם וישיתו עליהם הוד
 והדר וכאמור. ולפי תפרש למיד השימוש בתיבות למשפחתם ולבית
 אבתם כמו בעבור, בשביל, והיינו שישא את ראשם בעבור, בשביל
 משפחותם ובעבור ובשביל בית אבותם. כי כן תפרש לפעמים למיד
 השימוש בראש השמות כמובן בעבור בשביל כמו: ולישמעאל שמעתיך
 (בראשית י"ז) שהפירוש בעבור ישמעאל שמעתיך.

סמ (4)

1] גם הם לבית אבתם למשפחתם. (א) כבר הבאתי במאמר הקודם
 דברי המדרש, שדקדק מדוע הקדים הכתוב בני קהת לפני בני
 גרשון, הלא גרשון הי' הבכור ומהראוי הי' להקדים בניו לפני בני קהת
 שהי' צעיר מגרשון, וכאשר כן מצאנו בכל מקום שחלק הכתוב כבוד לבכור,
 ותירך דהיינו שהקדים הכתוב בני קהת לפני בני גרשון, משום שהם נשאו
 הארון שבו היתה מונחת התורה, וכבוד התורה עדיף. ויש להבין אם כבר
 הקדים הכתוב בני קהת, מדוע לא חשב אח"כ כסדר תולדותם בני מררי, כי
 מררי הי' אחר קהת, ובני גרשון כיון דאדחו אדחו ויזכרו באחרונה.
 (ב) ונראה שמה הי' ראי' נחמדה למה שדגתי בספרי שו"ת אבני הפז סי'
 ר' בדין מקומות בית הכנסת, שבעל המקום הראשון בספסל
 שבכותל המזרחי אצל ארון הקודש נדחה ממקומו, כי המקום הי' נצרך לבית

סמ (5)

הכנסת, ולצומת זה נתוסף מקום חדש בסוף הספסל, ורוצה בעל המקום
 הראשון שנדחה ממקומו, שהוא יקח המקום השני שלאחריו, והשני יקח את
 המקום השלישי, וכן יעתיקו עצמם כל בעלי המקומות שבספסל, כל אחד למקום
 שלאחריו, ובעל המקום האחרון בספסל יקח המקום החדש שנתוסף בסוף הספסל,
 אמנם בעל המקום השני, וכן כל בעלי המקומות שלאחריו, אינם רוצים
 להתנועע ממקומם, רק רוצים שכל אחד ישאר במקומו, ובעל המקום הראשון
 כיון דאדחי ממקומו אדחי, וילך לו עד קצה הספסל, ויקח המקום החדש
 שנתוסף שם, ועיי"ש שהארכתי בזה והבאתי ראיות נאותות לזה מכמה מקומות,
 ומהנאמר בפרשתנו יש להביא ראי' נאותה לחזק טענת בעל המקום הראשון
 שנדחה, שהוא יקח המקום השני, וגם כל בעלי המקומות שלאחריו יעשו
 כן, שיתנועעו ממקומם להמקום הסמוך להם לאחריהם, והאחרון יקח המקום
 החדש שנתוסף בקצה הספסל, ולא אמרינן לגבי הראשון, כיון דאדחי אדחי,
 והוא יקח המקום האחרון בספסל, כאשר כן אנו מוצאים בבני גרשון, שנדחו
 מפני בני קהת, שהיו טועני הארון, לא נחשבו אחריהם בני מררי שהם
 היו אחרי בני קהת, ובני גרשון כיון דאדחו מפני בני קהת ידחו עד גמירא
 היינו אחר בני מררי, רק בני גרשון שנדחו מפני בני קהת לקחו מקומם
 אחרי בני קהת במקום בני מררי, ובני מררי נשאר לבסוף, והי' בעל
 המקום הראשון שנדחה לוקח מקום השני, וכן להלאה כל בעל מקום
 לוקח המקום שלאחריו הסמוך לו עד האחרון, שלוקח המקום החדש
 שנתוסף, ולא אמרינן שבעל המקום הראשון שנדחה ממקומו, כיון דאדחי
 אדחי, ובעל המקום השני וכן כל בעלי המקומות ישאר על מקומם
 והראשון ידחה עד המקום החדש שנתוסף, וזה ראי' נפלאה.

(ג) ומוזהר יש להסתייע ג"כ לענין הספק שדן עליו בשו"ת פנים מאירות ח"ב
 סי' קכ"ו שהבאתי בספרי שם, בשנים שהי' להם חזקה לתקוע בשופר
 בראש השנה, האחד ביום הראשון והשני ביום השני, ותל יום הראשון
 של ר"ה בשבת, אם זה שיש לו חזקה לתקוע ביום הראשון בא במקום
 השני, ותקוע ביום שני של ר"ה, והשני נדחה, או השני תקוע ביומו, היינו
 ביום השני, והראשון כיון דאדחי מחזקתו לתקוע ביום הראשון, מחמת
 שחל בשבת, אדחי לגמרי, וממה שנאמר בפרשתנו, יש להסתייע ג"כ
 שהראשון תקוע ביום השני והשני נדחה, כי כמו שאנו רואים שבני
 גרשון שנדחו ממקומם באו במקום בני מררי אחרי בני קהת, ובני מררי
 נדחו עד לבסוף, כן גם החוקע ביום הראשון שנדחה מחמת השבת בא
 במקום התוקע ביום השני, והתוקע ביום השני נדחה לגמרי.
 (ד) אמנם יש לחלק בין הענינים, דשאני הא דבני מררי, כי בני מררי

36

4

סמ

לא נדחו כלל ממקומם, כי מעיקרא היו במקום השלישי וגם עכשיו המה
 במקום השלישי, ורק כיון שבני קהת ובני גרשון שהמה לסניהם החליפו
 מקומותיהם, כי בני גרשון שהמה בני הבכור והיו צריכים להיות במקום
 הראשון נעתקו למקום השני, ובני קהת שהיו צריכים להיות במקום השני
 נתעלו למקום הראשון והי' מהצורך לומר שבני מררי, כיון שמקומם הי'
 אחר בני קהת, ובני קהת נתעלו ממקום השני למקום הראשון יתעלו הם
 גיכ ממקום השלישי למקום השני, וזה לא יתכן דאטו משום שבני קהת
 ובני גרשון החליפו מקומותיהם, והראשון נעשה שני והשני נעשה ראשון,
 ירויחו בני מררי ויתעלו משלישי לשני, המה מתחלה היו שלישי וישארו
 גם עתה שלישי בלי שינוי. אמנם בענינים הגדונים שהבאנו, הן בנוגע
 למקומות בית הכנסת והן בנוגע לחזקת התקיעות ברי"ה שחל בשבת, הספק
 הוא אם השני ידחה ממקומו ותחתיו יבא הראשון, או הראשון ידחה
 לגמרי והשני יעמוד במקומו, בזה אמנם יש לצדד דהשני יוכל לומר אני
 על מקומי עומד, והראשון כיון דאדחי אדחי, ועיין בספרי שם שכתבתי
 דברים נאותים בדינים האלה.

(6) ע"ס

 "יכתב את האלות האלה וגו' ומחה אל מי המרים" (ה, כג)

מעשה ברבי מאיר שהיה דורש בליל שבת בבית הכנסת, והיתה שם
 אשה אחת ששמעה את דרשתו. כאשר חזרה לביתה מצאה את
 הגר כבוי. אמר לה בעלה: היכן היית עד עכשיו? אמרה לו: שומעת
 הייתי את רבי מאיר דורש. והיה אותו האיש ליצן, אמר לה: אין את
 נכנסת לביתי עד שתלכי ותרוקי בפניו של רבי מאיר. יצאה לה
 מביתו.
 נגלה אליהו זכור לטוב לרבי מאיר. אמר לו: הרי בגללך יצאה
 האשה מביתה, וסיפר לו את פרטי המעשה. מה עשה רבי מאיר,
 הלך וישב לו בבית המדרש הגדול. באה האשה לבית המדרש כדי
 להתפלל, כאשר ראה אותה עשה עצמו כמפנהק ואמר לה: האם
 את יודעת ללחוש לעיני? מתוך אימה אמרה לו האשה: לא. אמר
 לה: רקקי שבע פעמים בפני וייטב לי. עשתה כן, אמר לה: לכו
 אמרי לבעלך אתה אמרת לה שתרוק פעם אחת והיא רקקה שבע
 פעמים.
 אמרו לו תלמידיו: רבי, כך מבזים דברי תורה? אילו היית אומר
 לנו היינו מביאים אותו ומלקים אותו על הספסל ומחזירים לו את
 אשתו. אמר להם: לא יהא כבוד מאיר גדול מכבוד קונו, ומה אם
 שם הקודש שנכתב בקדושה אמר הכתוב שימחה על המים להטיל
 שלום בין איש לאשתו, כבוד מאיר לא כל שכן. (מתורגם ממדרש
 רבה ט, כ)

(7) ע"ס

לכאורה צדקו תלמידי רבי מאיר בטענתם שלא היה לו לבזות את עצמו כל-כך,
 במקום שיכול היה להשיג את השלום על ידי הלקאת הבעל — אומר מו"ר הגר"א לאפי"אן
 זצ"ל בספרו "לב אליהו". ואף רבי מאיר לא ביטל את דברי תלמידיו, כל מה שאמר להם
 היה רעיון הקל וחומר שלמד מהקב"ה.
 בקל וחומר זה לימדנו רבי מאיר יסוד נפלא — למען שלום בין איש לאשתו ראוי
 לותר על הכבוד ואין לחוש אפילו לבזיון התורה. זאת למדנו מן הקב"ה בכבודו ובעצמו
 שבבדיקת סוטה ציוונו למחוק את שמו הקדוש אף שבאפשרויותיו הבלתי מוגבלות יכול
 היה למצוא דרך אחרת לבדיקתה של הסוטה, דרך שאין בה מחיקת שמו. מכאן למד רבי
 מאיר שלא לחוש לבזיון התורה של עצמו אפילו במקום שהיתה לו אפשרות לפעול בדרך
 אחרת.
 אם נוסיף ונתבונן בפרשה זו נגלה טפח נוסף מדרכי הי' ונדע כי ייחננו ורחום הי' ארך
 אפים וגדל חסדי' (תהלים קמה). לצורך מי הרשה הי' יתברך למחוק את שמו! לצורך אשה
 אשר גם אם תצא נקיה מהשקאה זו — כי יתברר שלא נטמאה — מכל מקום סוטה היא
 שקינא לה אישה שלא תיסתר עם איש פלוני. כיון שהובאה אל הכהן יודעים אנו שלא
 שמעה בקול בעלה ונסתרה עם האיש, אלא שלא קלקלה ממש. מבינים אנו איכוא, באיזה
 דרגה של יראת שמים היא שרויה וכמה שקועה היא בים התאוונה. אף על פי כן לצורך
 התרתה לבעלה אמר הקב"ה: "ימחה שמי על המים כדי להתירה ולעשות שלום בינה ובינה"
 בעלה!"

(4)

מאחר שנצטוונו בציווי של "יהלכת בדרכיו" (דברים כח), אין הקל וחומר שלגנוב
 מאיר בבחינת מידת חסידות. ובוודאי גם זה נכלל בדברי הנביא: "היגיד לך אדם נתייג"

ומה ה' דורש ממך כי אם עשות משפט ואהבת חסד והצנע לכת עם אלקיך" (מיכה ה)
 "עשות חסד" לא נאמר כאן אלא "אהבת חסד". אילו נאמר "עשות חסד" כמו "עשות
 משפט" היינו אומרים שכשם שבמשפט אם רק נעשה המשפט באיזה אופן שהוא הרי אנו
 פטורים, כך גם לגבי החסד. עכשיו שנאמר כאן "אהבת חסד" שונים פני הדברים. לפי שכל
 האהוב דבר אינו מניח לאחרים לעשותו אלא רודף אחריו להשיגו לעצמו ובאמת בויקרא
 רבה (פרק ט) וכן בדברים (טו) מובא המעשה של רבי מאיר על הפסוק: "בקש שלום
 ורדפהו" (תהלים לד).

(8) ע"פ

V. 2. כי יפלא. See on Levit. XXII.21. נזיר. The basic meaning of
 נזיר is quite definitely: to keep aloof, to keep separate, and הנזיר (Levit.
 XXII.2, Zac. VII.3) means undoubtedly, to abstain or refrain from some-
 thing. It would therefore seem very natural to take נזיר — having regard
 to the abstaining from wine ordered in V.3 — to mean "the abstemious
 one". But already the fact that he is not only forbidden wine or grapes,
 but even wine-vinegar, and even the skins and pips of grapes, refraining
 from eating which would not demand the sacrifice entailed by great
 abstemiousness, makes us imagine that the conception of נזיר must go beyond
 mere abstinence. The fact, further, that although touching a dead body,
 (even doing so unintentionally (V.9) does cancel the time already spent in
 fulfilling his vow of Nazaritehood, drinking wine does not do so, shows
 us that "abstaining from wine" just as not touching a dead body and not
 cutting his hair do belong to the obligations which a Nazarite undertakes,
 they, by themselves, do not by any means constitute the concept of a Nazarite,
 or even form the predominant signs of one, so that one would have to
 take "Nazir" to mean primarily "an abstemious one." A careful consideration
 of verses 4, 5, 6 and then summing up in V.8 makes us realise that all
 the three restrictions together do not constitute the concept "נזיר", the
 conception of Nazaritism, but that they are to be just the external
 manifestations by which, and in which Nazaritism declares itself, but that
 the idea itself is given in V.8. קדוש הוא לאלקי (Nazir 34a) appear only as a result of this
 קדושה. And in fact we also see Amos II.11, classing נזירים and נביאים
 (Nazarites and prophets) together, and stressing the existence of both of
 them in Israel as a fact of special Divine preference. If we compare the
 expression נזירים used in Levit. XXV.5, 11, for the vines which have to
 be left to themselves in the seventh and Jubilee years then נזיר in any case
 does not mean he who keeps himself away from others but from whom
 others have to keep away, from whom others are separated. So that just
 as נזיר means the royal diadem which marks the person whose head it
 surrounds as being set apart and inaccessible, so here נזיר designates
 a regime of living and striving that raises the person who vows of his
 own free will to undertake it, out of and above the midst of the people
 amongst whom he lives and sets him the task to be completely קדוש לאלקים
 to belong with the whole of his being and will exclusively to his God. He
 wishes to draw a נזיר a circle round about himself in which only God is to
 be present. This isolating himself with and for God is termed ה'זיר לה'
 and one who does so isolate himself: a נזיר. But this is no hermit-like
 isolation, no shutting oneself up in the wilderness, it is an isolation of
 one's mind and spirit with God in the midst of the most active ordinary life.

(9) כ' ה' י"ג

In V.3 we concluded from the analogy to Levit. X.9-11 that the
 vow of Nazaritism gives the Nazarite a priestly relation to the Torah.
 By the prohibition given him here and in the following verse: על נפש מת לא
 ועל כל נפש מת לא יבא, analogous to the כהן הגדול in Levit. XXI.11: יבא
 ואלו לא יבא, he is raised even to that of a high priest. For as long
 as he withdraws himself into the Nazarite circle isolating himself for God
 and with God he may not come near a dead body. We have already repeatedly
 had to bring to mind how a dead body reminds one of the lack of freedom
 of his physical nature, and at the same time brings the thought of powerful
 compulsion of the forces of nature to which the heathen idea raises its
 highest altars, but how the Jewish Sanctuary of the Torah and the thoughts
 that prevail in it teach the very opposite, and the thought of a completely
 free God insists on the complete free-will of human beings in all matters

(10) ע"פ

(5)

- 1 of morality and the consequent complete absence of compulsion to having to submit to the power of physical urges. That was why death and everything referring to death was banned from that Sanctuary, and that was why its servitors, and even to a higher degree, its first representative servitor though living in the midst of the people, the high-priests, were not allowed to come into contact with a dead body. The inscription 'קדש יה' on the forehead of the high-priest was the loudest protest against that heathen

- thought. It proclaimed definitely that it was not the power of Death that lays low even free-willed Man, but it was to God, 'יה', the completely free-willed living God Who eternally dispenses eternal life, Who gives Man personality from His Personality, freedom from His Freedom, life from His Life, to Whom the power of Death itself is but one of His messengers, a messenger who delivers to complete freedom, it is He to whom the Sanctuary is dedicated (Cf. Ex. XXVIII.28). Now that which keeping out of מחנה שכינה is meant to be for the national Sanctuary and for educating the nation to the ideal of moral perfection, is exactly the same for the individual limited sphere of Naziritism within which the Nazarite wishes to live, keeping away from טומאת מת.

- The general social life out of which the Nazarite temporarily withdraws himself to live more in himself and his relationship to God, is lived by the intimate union of the moral freedom and the physical lack of freedom. For just these two factors intimately combined, intimately united, make a human being. So that partially withdrawing oneself from the usual lively social life can equally mean devoting oneself more fully to what one feels necessary to satisfy one's physical needs as to giving more devotion than usual to one's free-willed moral life. So that the God to whom the Nazarite in his retirement dedicates his life could easily become the compelling force of nature which finds its triumph in the sensual grave of morality and its trophies in the waste over graves and tombstones. That this is not the case, but that the God to whom the Nazarite dedicates his isolating Nazarite life, is the free personal God Who has gifted and called Man to use the free-will which He has given him to live a life of free-willed self-control, that it is 'יה' to Whom and to Whose Torah the life of the Nazarite turns, that his temporary withdrawal into himself is only to prepare and arm himself for a fuller, more active life of duty, to make him "live" in the highest possible meaning of the word and not to make him "dead" and useless in the world, that his מחנה שכינה is to be a מחנה חיים of אלקים חיים, that, that admonition and reminder bans Death and dead bodies from his proximity.

ו.ד. כל ימי נזרו מכל אשר יעשה מגפן היין מחרצנים ועד זג לא יאכל.

הכתוב אומר בשופטים (יד. ה"ו) "וירד שמשון ואביו ואמו תמנתה ויבואו עד כרמי תמנתה והנה כפיר אריות שואג לקראתו ותצלה עליו רוח ה' וישסעהו כשסע הגדי ומאומה אין בידו ולא הגיד לאביו ולאמו את אשר עשה". הנה המפרשים דחקו את עצמם להבין הענין, הלא שמשון הלך ביחד עם אביו ואמו, ולמה לא אמר 'והנה כפיר אריות לקראתם', כדאם "לקראתו".

ואמר הגאון ז"ל, על פי מה דאיתא "לך לך אמרי נזירא סחור סחור לכרמא לא תקרב" (שבת יג, א, יבמות מו, א, ועוד), ושמשון הלא היה נזיר. והנה הכתוב אומר "ויבואו עד כרמי תמנתה", לכן לא הלך שמשון עמהם, רק עיקם את הדרך ופירש עצמו למקום אחר. לכן לא ראו ולא ידעו אביו ואמו מה שאירע עמו בדרך שהיה לבדו, ששם היה ארי שואג לקראתו.

(ליקוטים שבסוף דבר אליהו על איוב)

מ (11)

(12)
גכ

(1)

ואחר ישתה הנזיר יין (ו, ב)

1 | כתב האלשיך הק' כונת התורה שעל ידי הפרישות יקנה נזר קדושה כל ימי נזרו, וישאר לו הפרישות והנזר בקנין. שגם אחרי מלאת ימי נזרו, וישתה יין, עדיין יוצדק לקראו בתואר נזיר. כי נזר קדושה עליו ולא יושפע לרעה מן היין.

2 | לכן כתוב 'ואחר ישתה הנזיר יין', שלכאורה תמוה הרי כששתה 6 אחרי כן יין אינו נזיר, ואיך יאמר ישתה הנזיר יין. אלא בא לומר כי עוד תוארו צודק בו גם אחר שתותו יין.

13
א"כ
ע"כ

ואחר ישתה הנזיר יין

אברך יקר ובעל מדריגה הגיע בפעם הראשונה לרבי ר' אלימלך מליזענסק, הורה הרבי ר' אלימלך למשמישים לא להניחו להיכנס אליו. למחרת ניסה שוב לבוא ולקבל שלום, בפתחו את הדלת, הרעים

עליו הרבי בקולו ושלחו החוצה, באמרו שאינו מכניס "בעל גאווה". הוא ניסה כמה פעמים להיכנס אולם המשמישים לא הניחוהו, כשראה שכלו כל הקיצים שב לאכסניתו.

בשבת קודש בסעודה שלישית החליט לשמוע מבעד לחלון את דברי התורה שיאמר הרבי ר' אלימלך. שמע שהרבי אומר בין הדברים, ישנם אנשים שעסקו שנים בתורה ובעבודה, סיגפו עצמם בסיגופים ותעניות, הינם מדמים שהגיעו למדרגות גבוהות. הם מרמים את עצמם, ואינם יודעים שכל עבודתם היתה שלא לשמה, רק כדי להגדיל עצמם, עליהם לשוב בתשובה שלמה לפני השי"ת ולהתחיל לעבדו באמת ובתמים. 2

הוא הרגיש שהדברים מכוונים אליו, ראה שהרבי רואה כל תעלומותיו, לבו נמס בקרבו והוא שפך דמעות כמים. לבסוף החליט לנסות להיכנס לרבי ולבקש דרך תשובה.

אחר הבדלה חזר לרבי אלימלך, ופתח את הדלת בפחד. הרבי קם מכסאו, רץ לקראתו וקבלו באהבה ובשמחה, ברוך הבא רבי דוד, הושיבו לידו בחבה. 26

אחד מנכדי הרבי שראה את המתרחש, לא יכול להתאפק ושאל את סבו, הלא זה האיש שגירשת ואמרת שאינך יכול לסבלו וכיצד אתה כה מחבבו?

31 | ח"ו, ענה רבי אלימלך, אין זה אותו איש, זה אדם אחר לגמרי!

לפי זה ביאר הבית ישראל זצ"ל זה הפירוש "ואחר ישתה הנזיר יין", כאשר סיים את ימי נזירותו הפך להיות לאדם אחר לגמרי. כמו שאמרו בגמ' וכיפר עליו מאשר חטא על הנפש, ר"א הקפד לפי שציער עצמו מן היין, לכן אחר שכבר סיים ימי נזירותו, השליכ את עצמו ועשה תשובה הפך להיות אדם אחר. 36

14) וישם לך שלום

וישם לך שלום (י' כ"ו)

מצינו סמוך להשם "שלום" גם הפעל גתינה, כמו ונתתי שלום בארץ (פרשה בחקתי, כ"ו ר'). ואמנם להפעל "שימה" יש הוראה מיוחדת והוא עפ"י המבואר בסוף מס' תמורה (ל"ד א') על הפסוק דריש פרשה זו בענין דישון המזבח ושמו (להדשן) אצל המזבח, ואמרו שם, ושמו - בנחת, ושמו - שלא יפור (את הדשן). ומתבאר מזה, דהפעל שימה יונח על ההנחה במנוחה ובקיבוץ. וכמו שם לו חק ומשפט (פ' בשלח), ושם דרך (תהלים נ').

ועפ"י באור זה בהוראת הפעל "שימה" שענינו הנחה בסדר ובמשטר עפ"י באור זה בארנו כמה פסוקים בתורה הדורשים באור, כמו בפרשה וירא (כ"א י"ח) ויתן אל הגר לחם חמת מים שם על שכמה ואת הנערי, והכפל לשון "ויתן - שם" מורה על זה, שלבד גיף התינה עוד

סידר את הנחת הלחם והמים והנער על שכמה בסדר, באופן שלא יחקו ולא יכבידו עליה.

וכן בריש פרשה ויצא (כ"ח י"א) ויקח כאבני המקום וישם מראשותיה, ואמרו על זה במ"ר, וישם - עשאים (לאבנים) כמין מרוב (צנור, גדור מצדדיה, שלא יתפרדו ולא יתנועעו בשכבו עליהן), וזה כדריק מלשון "וישם", מדלא כתיב ויתן, דה"ל במשמע איך שהוא גתינה, אבל "וישם" מורה על המשטר והסידור בהנחת האבנים.

וכן בפרשה וילך (ל"א י"ט) ועתה כתבו לכם את השירה הזאת ולמדה את בני ישראל שימה בפיהם, ואמרו על זה במס' עירובין (נ"ד ב'), מניין שחייב אדם ללמד לתלמידיו עד שיהי' (הלמוד) מסודר בפיהם, שנאמר שימה בפיהם, ומדייק ג"כ הלשון שימה המורה על סדר ומשטר, וכעין זה כתבנו בר"פ משפטים בפ' ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם.

והנה ענין השלום יקרה לפעמים, שאעפ"י שהשלום שורר בעולב, אבל איננו טבעי, כי אם סבות דגלגולים שונים גרמו לו שיבא, והסבות הן מעציבות ומכאיבות, כמו למשל, אם הצבור שרוי בצרה כללית ח"ה, אז כולם כאחד נושאים דאגת הצרה, וכל אחד ירגיש כאב וזולתו, ושלום ביניהם, וכמ"ש באגדות כי כל חיות שבועלם באו אל תיבת נח כולם כאחד בשלום מפני שפחדו מאימת המבול. ולפעמים מביא לידי שלום הפיזור והפיורד של אנשים ממקומות מושבותיהם, והם מפוזרים בכל העולם, ואז עפ"י פזורם ירגישו שלום להרחוקים מהם בקצוי תבל, מפני שאין להם כל סבה למניעת השלום ביניהם, יען כי לא קרב זה אל זה בכל דבר וענין, זה יושב בדרום וזה בצפון העולם, כנודע.

והנה שלום כזה וזכה, כפי שצייננו, אעפ"י שאמנם השלום שורר, אבל סבותיו וגלגוליו מכאיבים, כמבואר, וזהו שאמר כאן וישם לך שלום, בהוראת הפעל שימה, עפ"י הגמרא שהבאנו, ושמו - בנחת, שלא יהי' סבה להשלום צער ודאגה, אך בנחת ומנוחה, וכן שימה - שלא יפזר, שלא יהי' סבה להשלום מתוך פזור בכל העולם, אך שיהנו ישראל בולם יחד, למקומותיהם במושבותיהם.

ו"שמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם" (ו' כ"ז)

נתבאר כאן שתפקיד הכהנים לשים את שמו של הקב"ה על בני ישראל, יש להבין מהי שימת שם ה' אם הכוונה היא לברכת כהנים, כפי שמשמע בפשטות, עדיין לא מובן כיצד מהווה הברכה - שימת שם ה'?

בעל "עקידת יצחק" מבאר את הענין בהקדימו לכך כלל חשוב בענין ברכות ותפילה: כדי שתחול על אדם ברכת ה', עליו להכין את עצמו לכך. ככל שיכין ויכשיר את עצמו - כן יגדל שפע הברכה לה זוכה. הדבר דומה לנהר ארוך שצורתו משתנה ממקום למקום, יש מקומות בהם הוא משופע במים ויש מקומות אחרים בהם כמות המים היא דלה ביותר. אדם שינסה לעמוד על פשר הדבר עלול לטעות ולחשוב שהדבר תלוי במידת קירבתו או ריחוקו של המקום ממקורות הנהר ומעיינותיו, אך המשכיל יבין שלא בזה תלוי הדבר אלא כמות המים משתנה ממקום למקום בהתאם לעומק האפיק או לרחבו. כאשר האפיק רחב מוצאים להם המים שטח גדול וממלאים אותו. לעומת זאת, במקום צר מצטמצמת ביותר אפשרות התפשטות המים.

גם הטובה המגיעה לאדם מאת המקום יתברך שמו אינה תלויה בהכרח במידת קירבת האדם אל ה'. במידה רבה תלוי הדבר בגודל כלי הקבול שהאדם מכין. כמו שנאמר "הרחב פיך ואמלאהו" - כמידת רוחב הפה יהא גם המילוי.

ומהי אותה הכנה הנדרשת? בתהלים (נג) נאמר "הנה עין ה' אל יראיו למיחלים לחסדו" הקב"ה מצפה שבני אדם ייחלו לחסדו וידעו כי הוא מקור הברכה, ומי שמחל לחסד ה' זוכה שעין ה' מביטה עליו ונותן לו משאלותיו, וכן נאמר (תהלים צא) "אשגבהו - כי ידע שמי" נמצא כי הידיעה שה' הוא מקור הברכה היא ההכנה שמכוחה זוכים לברכת שמים.

לפי זה יובן היטב פסוקנו, תפקיד הכהנים הוא ללמד את העם תורה ודעת כמו שנאמר: "כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו", לכן ציוותה אותם התורה ללמד את העם גם את העיקר הגדול שכל סיפוק צרכיהם יבוא אך ורק נואתו יתברך. את משימתם זו ממלאים הכהנים על ידי ברכת הכהנים. באומרים "יברך ה' וישמרך, יאר ה' פניו אליך וכו' ישא ה' פניו וגו'", הם חוזרים ומדגישים בכל אחד משלושת הפסוקים כי סיפוק כל צרכינו נתון בידי הקב"ה וזהו פשוטו כמשמעו של "ושמו את שמי על בני ישראל" - לשים את שמו ית' בקדקדו ובמוחו של כל איש ישראל ואז, כאשר יושם שם ה' על בני ישראל והם ישיבו זאת אל לבם, ימצאו בכך מוכנים וראויים לברכה המובטחת בהמשך הפסוק - "ואני אברכם"

15)

ד"ר ט"ז ק

(1)